

A BÁNYA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VIII., Kender-utca 6. sz.

FÖLDSZINT--LÉPCSŐHÁZ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. BISCHITZ BÉLA

MUNKATÁRSAK:

VÉCSEY ISTVÁN

ARADI VICTOR

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

EGÉSZ ÉVRE —	12 KORONA
FÉL ÉVRE —	6 „
NEGYED ÉVRE —	3 „

Egyes szám ára 20 fillér.

= TELEFON 108-00. =

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

HIRDETÉSEK DIJAZÁS SZERI NT

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Vasiparunk.

Ha bányászatunkat és kohászatunkat a bizonyos oldalokról oly hangzatosan és — tegyük mindjárt hozzá — oly irányzatosan hirdetni szeretett, látszólagos lendület és haladás után vesszük szemügyre, ez esetben fényesen virágzó termelésre, üde termékeny iparágra lehetne következtetni. A statisztikai adatok azonban némileg másról győznek meg bennünket.

Valóban nagyon ajánlatos lenne, hogy azok, akik az ország gazdasági kérdéseivel foglalkoznak, minél belterjesebben tanulmányozzák az áruforgalmi statisztikánál hju ábrándot nem ismerő száraz adatait. És ezen adatok tanulmányozása igen nagy — előnyére szolgálna a bányászattal és kohászattal foglalkozó szakköröknek is. Talán ez alapon itt is utat törne magának az a meggyőződés, hogy még sincsen minden úgy jól, amint van. És utat törne magának annak a megismerése is, hogy az irány, amit követünk, nem egészséges. Hiszen ezen adatokból az első pillanatra azt látjuk, hogy a folyó év első 7 hónapjában majdnem 12 millió koronáért hoztunk be szenet. És még mindig vannak, akik nyilvánosan azt *merik* hirdetni, hogy szénben túltermelésünk van.

De ma nem erről akarunk beszélni. Ma a kohászattal kapcsolatos ipart kívánjuk kissé megvilágítani és pedig az áruforgalmi statisztika alapján. Szemügyre kívánjuk venni különösen az általános, közönséges, ugynevezett napi fogyasztási cikkeket és látni fogjuk, hogy még ezen könnyen előállítható árukban is mennyire passzív állami háztartásunk mérlege. Kitűnik ez egyszerre, ha azt látjuk, hogy évi behozatalunk e cikkekben 117 millióra rug.

Nemde, rengeteg nagy összeg! De a

közgazdaság terén ne érveljünk általánosságokkal, hanem bontsuk fel elemeire ezt a 117 milliót. De e munkáknál nem akarunk a nagy gyáripár tömkelegeibe tévedni, csak azoknál a cikkeknel kívánunk maradni, amelyek közkezen forognak. Ilyenek pl. kapa, ásó, lapát, csákány, lánc. Csupa olyan cikkek, amelyek előállításával hazai vasműveink is foglalkoznak és bármely mennyiség előállítására is képesek. De épen ezt nem teszik. Átengedik fogyasztásunk fedezését a külföldnek és így évi behozatalunk ezen cikkekben több mint 20 millió korona.

Ugyanezt a szomorú jelenséget látjuk az ezekkel rokon, ugyancsak közhasználati árukban. Azt lehetne föltételezni, hogy mint par excellence mezőgazdasági állam, legalább a mezőgazdasági üzemhez szükséges gépeket és eszközöket gyártjuk itthon és itthon szerezzük be. De itt is mit mutat az áruforgalmi statisztika? Azt, hogy kaszában, ekékben, boronákban stb. évi behozatalunk mintegy 12 millió korona.

Avagy nézzük a házi berendezési tárgyakat. A zománcedényeket, a háztartási cikkekben a vasalók, husvágók, zsemlyedarálók, továbbá kályhák, takaréktűzhelyek, mosóüstök, tűziszerszámrészek, esernyő- és bottartók, fogasok és ezekhez hasonló cikkek és ezekben az évi behozatalunk több mint 31 millió korona.

Íme, mily nyilvánvaló az első pillanatra hivalkodásunk. Mindezen tárgyak a lehető legegyszerűbbek, a lehető legkönnyebben előállíthatók, vasműveink be is vannak rendezve mindezen áruk előállítására és mégis megengedik, hogy ezekért több mint 100 millió a külföldre menjen. Mi ez? Indolencia vagy üzleti élnetlenség? Sem az egyik, sem a másik. Vasműveink bebizonyították, hogy üz-

letileg teljesen európai színvonalon állanak. Bebizonyították ezeknél a szóban forgó áruk-nál is, a midőn ezek előállítására berendezkedtek. És hozzátehetjük, hogy berendezéseik a technikai haladás legmagasabb színvonalán állanak és gyártmányaik oly kiváló minőségűek, hogy bármely külföldi gyártmánnyal kiállják a versenyt. Hogyan és honnan van tehát, hogy átengedik e cikkekben a piacot elannyira a külföldnek? Ennek is a vaskartel az oka. A vaskartel kényelmessé teszi az üzleti életet. Verseny nem lévén, a vasművek számára a kontingentált munkával biztosítva van a legnagyobb üzleti haszon. Nincs tehát a vasmű arra utalva, hogy commerce-árut gyártva, minél nagyobb forgalomra törekedve, igyekezzék minél nagyobb haszonnal dolgozni. A nagy haszon biztosítva van nagyobb munka nélkül is és így átengedik ezen nagy fogyasztás fedezését a külföldnek.

E tény és az ezek kapcsán bemutatott számok gondolkodóba ejthetik mindazokat, akiket megillet. Oly kiváló fontosságú ipar-ággal állunk itt szemben, mely ugyszólván, a mindennapi élet szükségleteit van hivatva fedezni. Azt látjuk, hogy a szükséglet ezekben a cikkekben megvan. Azt is látjuk, hogy a fizetőképességnek is meg kell lenni, mert különben nem hozathatók e tárgyakat külföldről. És mégis ez az abnormis állapot, amely egyébként fejlett országunkat a félművelt népek színvonalára süllyeszti le?

Nemcsak a vasművekben van a hiba. Hibás, bűnös a magyar fogyasztó közönség is. És hibás, bűnös a hazai kereskedelem is. Mert a nagyközönség, mely az egyes fogyasztókból áll — és összeségében pedig ez a legnagyobb fogyasztó — szükségletei fedezésénél az ő tulajdonképeni forrásához, a kereskedőhöz fordul és azt az iparcikket vásárolja, melyet ott talál a boltban. Nem kérdészködik annak eredete után és nem is törődik azzal, hogy honnan származik. Ha aztán a boltban osztrák, német vagy angol áruval kínálják, azt vásárolja.

Mindebből pedig az következik, hogy társadalmi hajlamainknak némi átváltozása égetően szükséges. Vagy mondjuk ki határozottan, körülírás nélkül: *nagyobb hazafiságra van szükség.*

Iparunknak nem szabad a teret a külföldnek átengedni. De viszont iparunkat sem szabad magára hagyni. Nem szabad engednünk, hogy iparunk, ha hivatásos feladatának megfelel, gyötörve küzdjön a mindennapi kenyérért, a mikor mindennapi szükségleteink-

ért 100 milliók vándorolnak tőlünk a külföldre. Csodaszerek nincsenek valamely ország iparosságának és ezáltal termelő- és fogyasztóképességének, vele együtt pedig közgazdasági jólétének emelésére. De ilyenekre nincs is szükség. Elég ha tudjuk, hogy a fejlődő, tökéletesedő ipar fejleszti az ország közgazdaságát és kulturáját és ezáltal úgy a termelő, mint a fogyasztó kötelessége elő van írva. Most az első kötelesség, hogy a vasművek termeljenek és ezzel azonnal feléled a fogyasztók kötelessége, hogy ezen hazai terményeket vásárolják. Erre figyelmeztetnek bennünket az áruforgalmi statisztika száraz számadatai.

Az okszerű bányapolitikáról.

Egyik nagy nemzeti szerencsétlenségünk a gazdasági élet terén jelentkező határtalan gyámsalanságunk. Gazdasági fejlődésünk csigalassúsággal halad és ha néha s még pedig elég gyakran, egyik-másik ág a kátyuba kerül, rögtön felhangzik a siránkozás: — „kormány, segíts!” Sőt néha követelősen is megnyilatkozik ez az óhaj. És a kormányok segitenek is; új állásokat szerveznek, hogy a bajt tanulmányozzák, Ezenkívül szubvenciókat osztogatnak. Az új hivatal foglalkozik a bajjal, foglalkozik végtelen időnkig és sokszorosan túléli magát a baj. A szubvenciók osztogatása után is a gazdasági élet kátyuba akadt szekere továbbra is ott reked. De azért a rendszer rendszer marad. Mi már megszoktuk, hogy a bölcsőtől a sirig az állam istápoló keze vezessen.

És mi ennek a következménye? Éppen azért, mert mi gazdasági kérdésekben folyton az államhoz fordulunk, nem fejlődhetett ki a gazdasági közvélemény és az állam akkor, amidőn oly dolgokkal foglalkozik, amelyek nem az ő feladatát képezik, saját kötelességét nem teljesíti. Ez az oka annak, hogy a magát iparpártolónak nevező hatóság lépten-nyomon megnehezíti, sőt lehetetlenné teszi a hazai ipar fejlődését.

Mik az állam feladatai a bányászat terén? Első sorban a bányászat jobb viszonyaira való felügyelet és pedig a bányatörvények szigorú megtartása és megtartatása. És mit látunk? Magyarországon úgy az állam, mint a vállalkozók fűtyülnek a bányatörvényre. (Bocsánat a kifejezésért, de a legjellemzőbb.) A bányatörvény kimondja, hogy a zártkutatómunkában a kutatási munka állandóan folyjon és azt látjuk, hogy a zártkutatómunka ez-reiben évtizedek óta egy kapavágás sem történt. Ez az oka számtalan visszaélésnek, bányapanamának. Ezen a bányahatóság igen könnyen segíthetne és segitene is kellene az által, hogy a törvénynek érvényt szerez. Csakhogy ezért hiába siránkozik a magyar bányász-közönség. A magyar bányahatóságok süketebbek, mint a legrokkantabb tüzértiszt.

A bányatörvény szerint minden adományozott bánya állandóan üzemben tartandó. Egy kormány-párti képviselőt lehetne megválasztani annyi tiz koronából, ahány adományozott bánya nincsen

üzemben. Sőt az adományozott bányák egész légiója évtizedek óta üzemen kívül áll és nyakra-főre alakulnak reájuk a papiros részvénytársaságok a hazai bányaipar nagyobb dicsőségére. Az üzemben lévő bányák között is sok olyan van, amelyben életveszélyes a munka, egészségrontó a szellőztetés, de a bányahatóságok szemét hunynak. Azok csak formalitásokat végeznek, kétségbeejtően. Egy kutatási engedély kiállítása hónapokig tart. Egy adományozás keresztülvitele évekig. No, de ezzel kár foglalkozni. Nyomorúságunkat e téren ismeri az egész világon mindenki, aki magyar bányá-ügyekkel foglalkozott.

Második feladata volna az államnak a kutatás irányítása. A földtani intézetben és más közegében oly szervezettel bír, amely e téren megbecsülhetetlen szolgálatokat tehetne. Ami a földtani intézetet illeti, ugy a tudományos téren kétségkívül és elvitathatatlanul magas nivóju, de közgazdasági feladatát nem tölti be. Magas és elvont ideákért küzd és elvből távol tartja magát a gyakorlati fontosságú kérdésektől.

De az állam oly hibákat is elkövet, mint az almásvölgyi „szénterületek“ megvásárlása. A máv-szénpolitikája és a szénbányavállalatok rayonirozása megakasztotta a szénbányászat természetes fejlődését. Az egész magyar ipart fojtogatja a vaskartel.

A költségvetésekben nagy összegek szerepelnek új területek felkutatására és lefoglalására. Az eredmény — semmi. Miért? Mert egyes kincstári hivatalnokok kisebb gondja is nagyobb annál, sem hogy az állam részére kutassanak. Azt ők a saját részükre teszik.

De a végtelenbe vezetne az anomáliák felsorolása. Most elég volt ennyi. Az állam az által, hogy eredeti feladatától eltért, elveszítette a célt szemel elől. Feladata örködni afelett, hogy a bányatörvények komolyan és szigoruan megtartassanak. Feladata továbbá az, hogy az ország ásványkincseinek egy leltárát elkészítse, de semmiesetre sem feladata, hogy azok közé álljon, akik a magyar bányászat jó hírnevét a külföld előtt lejáratták. Vegyen a kormány Romániától példát. Ott petróleumfűtésre rendezkedett be a román államvasut már akkor, amikor a román petróleumbányák nem bírták a szükségletet fedezni. Ez buzdítólag hatott a bányaiparra és pár év múlva a petróleumbányászat már elsőrendű nemzetgazdasági faktorrá lett. Romániában 1906-ban létesült az országos földtani intézet. Feladatává nem az ősvilági fauna és flóra vizsgálatát tették, hanem a praktikus geológia művelését. Következőkben felsorolunk néhány kérdést, amelyet ehhez az intézethez tett a kormány

1. Mennyi a termőföld Romániában? Mennyi van művelés alatt jelenleg és mennyi fogható művelés alá a jövőben. 2. Mennyi az ország erdőtalaja? Mennyi van területből beerdősítve és mennyi erdősíthető be még a jövőben? 3. Mekkora széntelepei vannak az országnak? Mennyi jelenleg az évi termelés és mennyire fokozható ez? 4. Mennyire fokozható az évi petróleumtermelés? 5. Milyen és mekkora feltáratlan ásványtelepei vannak az országnak? — Ezek a főkérdések, amelyek speciális kérdésekkel kombinálnának olyképen, hogy a munkálatok az ország természeti kincseinek egy leltárát fogják adni.

Hogyha Magyarországra nézve is elkészíte-

nének hasonló leltárt, szédületes perspektíva nyílna meg előttünk. Kitűnnék, hogy a rendelkezésünkre álló természeti erők közül mily keveset használunk fel népünk kivándorol távoli világrészekbe, hogy száraz kenyérét megszerezze, bár lábai alatt kincseket rejt a föld mélye. De egyszersmind halála volna e leltár a meddő, gravamenális politikai harcoknak. Csak akkor látnók teljes realitását annak, hogy parve sapientia regitur mundus.

A szén a kulturállamokban.

— Három közlemény. —

I.

A kulturállamokban ötmillió ember üz bányász mesterséget s ezeknek kétharmada a szén- és vasbányászatnak szenteli munkásságát. Érdekes számok tárulnak elénk, ha a bányászat számadatait átvizsgáljuk. Nem mindennapi adathalmazok ezek. Az országok gazdasági helyzetét ismerhetjük meg belőlük. Mert a bánya a kincstár, amelyből az ország gazdagságát növeli.

Amerika ásványtermelése 1900-ban kerek 13 milliárd dollárt tett. A kulturállamokban mindenütt a szénbányászat a legfontosabb bányászati iparág, a különböző ércek csak másodsorban jöhetnek számításba. Még Angolországban is, ahol hatvan évvel ezelőtt még virágzó volt a réz, cink, ólom és egyéb ércek bányászata, ma már nagyobbbrészt csak szenet bányásznak. Ezen nincs csodálkozni való. Mindenfelé, ahol a kulturális haladás teljes erejével nyilatkozott meg, két elem uralma válik ki a többi közül a vas meg a szén. Ahol ezek hiányzanak, nincs haladás, nincs fejlődés. A szén biztosítja az energia készségét. Ebből pedig az következik, hogy a széntermelés mennyisége állapítja meg a kulturális hatalom fokát.

Anglia, a széntermelés klasszikus állama régebben súlyos terheket rótt a szénfogyasztásra. Így 1667-ben, a londoni nagy tűz után London városa úgy vélte visszaszerezni az elvesztett értékeket, hogy szénadót léptetett életbe. A szénkartelek is nagy hatással voltak a szénárak alakulására. Mindazonáltal az angol szén meghódította a világot.

A harmincas években a brit szénszükséglet 15 millió tonnát tett, amelyeknek egy ötödét a vasipar használta föl.

A szénkivitel a harmincas években 1 millió tonnára emelkedett. A növekedés szembetűnő volt és 1840, 1850, 1860, amikor 1, 6, 3·3 és 7·3 millió tonna között ingadozott. Anglia széntermeléséről az alábbi kimutatás nyújt hü képet

1855—59.	6.600,000t	1890.	18.200,000t
1860—64.	8.500,000,,	1902.	227.095,000,,
1865—69.	10.300,000,,	1903.	229.672,000,,
1870—74.	12.000,000,,	1904.	232.411,000,,
1875—79.	13.000,000,,	1905.	236.128,000,,
1880—84.	15.000,000,,	1906.	251.067,000,,
1885—89.	16.500,000,,	1907.	267.828,000,,

Angolországban az a törekvése, hogy a külföldön nagy fogyasztópiacot teremtsen szénipara számára, eredménnyel járt. Az ötvenes években a termelés 10 százaléka ment külföldre, napjainkban pedig már 15 százalék (néhány esztendőben 20—25 százalék) vándorol ki az országból. Az angol szénkivitel 1906-ban 57.792,000 tonnát, vagyis 23 szá-

zalékot tett, míg 1907-ben már 24 százalékra, pontosan 66.063,000 tonnára rugott. Mondanunk sem kell, hogy Magyarország is azon államok között volt, amelyek rengeteg angol szenet fogyasztottak. A Fiumén át irányuló szénforgalom 1907-ben valóságos csapást jelentett a fiumei kikötőre. Megakadt a forgalom s a sok szénszállító hajónak alig jutott hely a kikötésre. Az angol szén legnagyobbobbrészt a magyar kir. államvasutak részére érkezett. De nagy mennyiséget fogyasztottak a hazai iparvállalatok is.

A szénbányászat ügyeivel foglalkozó szakférfiak körében már 1859-ben fölmerült a kérdés, hogy meddig bírják fedezni a bányák a szénszükségletet. Egy hulli számítás szerint, amelyben az akkori ismert összes szénföldök szerepeltek, megállapították, hogy Anglia szénkészlete 79,843 millió angol tonna, ami nyolc évszázad szükségletét tudja fedezni. 1863-ban William Armstrong már 80 milliárdra számítja az angol szénkészletet. 1866-ban királyi bizottság már 146,500 milliárd tonnát állapít meg. 1871-től 1890-ig Nagybritániában és Írországban összesen 2954 angol tonna szenet termeltek. Az újabb termelési mennyiségeket fentebb mutattuk ki. Közleményünkéből az olvasó azt a következtetést szűrheti le, hogy Angliában a széntermeles még sokáig megmaradhat a fejlődés útján, annál is inkább, mivel más országok nemhogy kivitelre gondolhatnának, sőt legegyszerűbb szénkészletüket is behozatal útján kénytelenek fedezni. Így Franciaország 1900-ban 14 millió tonna deficitben volt, amit természetesen behozatal útján pótol.

A közönség köréből.

Bányászatunk és a külföld.

— Római levél.

Róma, szeptember vége.

„A Bányá” harmincadik száma igen változatos tartalommal jelent meg. A bányászati és kohászati egyesület tartotta mult heten évi közgyűlését s lapunk egy kis tükröt mutatott be bányászatunk vezetőinek östermelésünk ezen ágának valódi képéről. Szomorú kép volt nagyon. Ahány cikk, annyi panasz, ahány sor, annyi keserűség. Mert valóban keserűség fogja el az embert, ha a magyar bányáigyre gondol. Ott hever a temérdek kincs, néhol a föld felszínén, s mégsem törődik vele senki. A bányá tulajdonosa szegény, néha a napi kenyerét is alig tudja előteremteni, költséges bányázatot nem rendezhet be. A hazai vállalkozó-tőkét felszívta a különféle trösztökbe néhány nagy spekuláns s így csak két ut maradt hátra mely hazai bányászatunkat fellendíthetné: az állam támogatása és a külföldi tőke.

Őszintén megvalljuk, hogy az állam anyagi támogatásától nem sok jót remélünk. Ami eddig ezen a téren történt, csak igazolja pesszimizmusunkat. Mert miképp is segíthet az állam a teljesen és igazságtalanul elhanyagolt hazai bányászatot? Két módon. Vagy maga is bányatulajdonossá válik s nehézkes állami kezelésével inkább ráfekszik az illető bányászati ágra, mintsem fellendítene azt vagy pedig szubvenciót ad a magántüzemeknek. Ez utóbbi annyit ér, mint egy étherinjekció egy haldokló betegnek. Csak megnyújtja egy időre haldoklását, de életképessé azért nem teszi.

Maradna tehát a sokszor emlegetett külföldi tőke. Erről azt mondotta gróf Teleki Géza a bányászok közgyűlésén, hogy „Magyarország, sajnos, az újabb időben a bányaalapítás tere a külföld előtt egész svindlihelynek van minősítve.” Engedje meg a kegyelmes élnök ur, hogy ezt a kijelentést ne csak aláírjam, hanem kiegészít-

sem még azzal, hogy ferde szemmel tekintenek még arra is, aki a külföldön magyar bányatügyekről beszélni kezd.

Könnyebb bizalmat gerjeszteni kisázsiai vagy kaukázusi bányák, mint magyarországiak iránt. S hozzátesztük rögtön, hogy amily igazságtalan ez a félelem, a magyar bányabjektumok irányában, annyira jogosult azon személyekkel szemben, akik eddigelé a magyar bányatügyeket a külfölddel szemben képviselték. Az a néhány tisztességes ember, akit ezen a téren a külföld megismert, tudná legközvetlenebbül elmondani, mennyi keserűséget, mennyi méltatlan meggyanúsítást kellett elszenvedniök, míg célt értek.

Magyar bányák vétele a külföldön a legexotikusabb tizletnek van elismerve. Ez pedig azért van így, mert eddig főleg exotikus jellemű egyének ajánlották az idegen tőkének a magyar bányákat. Hogy ezek a derék urak a legtöbb esetben nem is látták az illető bányákat, sőt gyakran a tulajdonosaikat sem, hanem csak a busás költségszámlákat fizették meg az érdeklődőkkel és aztán nyomtalanul eltűntek, ez a történelmi tény. Ha tárgyilagosan ítélünk, ki kell jelentenünk hogy még csak szólaunk se szabad a gróf Teleki által említett külföldi véleményért. Ezek a szerencsétlenek megégették a kezüket a magyar bányatügyön, s tüzet kiáltanak rá szüntelenül. Ezt nekik megtiltani nem lehet, s a rosszat az emberek úgy is könnyebben hiszik el, mint a jót.

De nem látnók a fától az erdőt, ha néhány gézen-guz szedelőgöt tennék meg bünbakul a külföldi tőke idegenkedése miatt. Elvégre ezeknek a magyar bányászat-hoz semmi köztük sincs, csak addig élősöködnék rajta, míg erőlyes kézzel le nem takarítjuk őket onnan.

Azzal legyünk tisztában, hogy jelenleg a magyar bányászat fellendítésére más út nem létezik, mint az idegen tőkének az országba való behozatala:

Mi tehát a teendő?

Sorompóba kell állítani azokat az erőket, amelyek eddig eléggé el nem ítélhető neuntörődomséggel tétlenül pihentek s velök és általuk a külföldet a hazai bányászat-jövedelmezőségéről és a vállalkozás szolidaritásáról meg kell győzni.

S itt utalunk első sorban éppen a gróf Teleki vezetősége alatt álló egyesületre, melynek módját kell találnia arra, hogy a magyar bányabjektumok hitelesen ellenőriztessenek, s hogy azok létezéséről a külföld tudomást vegyen.

Másodsorban a kormány köteletségévé tessztük, hogy a külföld előtt a hazai bányavállalkozást valódi előnyös színében tüntesse fel. Az utóbbi időben szépen megsza-porodtak a különféle külföldi szaktudósítók. Egnémelyik nagyköveti fizetést huz. Ezek az urak nagyon költséges és nagyon kétes értékű kiállítások rendezése helyett, felkarolhatnák a magyar bányászat ügyét s mint a magyar állam képviselői nem lennének kitéve annak, hogy ha előhozakodnak a magyar bányatügygyel, ráncolt homlokkal hallgassák végig felvilágosításainkat.

A földmivelésügyi- és kereskedelemügyi miniszteriumoknak közösen megállapított terv szerint kellene eljárniök, s egyes kiváló bányászszakférfiakat, direkté, mint bányászati szaktudósítókát kellene kiküldeniök az angol, német, belga és olasz gyári gőcpontokba. Ezek az ottani érdekeltséggel megismerkedve, hamar találhatnának módot a külföldi vállalkozói tőkét hazánkba hívni, szolgálatukkal egyaránt mérhetetlen hasznot hajtva az országnak és a külföldi iparnak.

Ennek a tervnek keresztül vitele jóformán semmibe se kerül, s ha e kiküldöttek hivatásuk magaslatán állnak, a sikerhez szó sem fér. A magyar bányászati és kohászati egyesület gyűjtse össze hamarosan a szétszórt adatokat s tartsa azokat állandóan permanenciában. A kormány pedig fogjon hozzá erőlyes kézzel a magyar bányászat veszett hírének a külföldön való mielőbbi meg-reparálásához.

Nem mondok nagyot, ha azt állítjuk, hogy ezzel a ténykedésével még a saját jövedelmét is jobban fokozná, mint azt a legszivtelenebb adópréseléssel elérni képes lenne.

BÁNYÁSZATI HIREK.

— **Vaggongyáraink és a magyar vas.** A máv. a hazai vagongyárnál nagyobb megrendelést tett. A vagongyárak előírás szerint csakis magyar nyersvasat használhattak volna. Ez az elv azonban keresztülvihetetlennek bizonyult. A magyarországi vasművek nem képesek a nyersanyagot terminusra szállítani. Ehhez nem is kellene kommentár. De azért megragadjuk az alkalmat, hogy a rémségesen zilált közgazdasági állapotunkra rámutassunk. A magyarországi vasérctermelés fele külföldre megy. A magyar kormány óriási áldozatokat hoz, hogy nyersvasat exportálhasson. (Persze az áldozatokat magyar fogyasztók fizetik meg.) A magyar vasművállalatok óriási nyereséget vágnak zsebre, de azért nem akarnak fejlődni. A status quo ante alapján könnyebben kizsákmányolhatják a fogyasztó közönséget. Talán a vasművek is akkor akarnak fejlődni, ha majd ők is konstatálják a hiányt, mert hiszen hivatalosan sem vas-, sem szén szükség nincsen az országban.

— **A dynamit pusztítása.** A dynamit ország-szerte folytatja pusztításait. Lapunk legutóbbi számában öt dynamit katasztrófáról számoltunk be, amelyek egy hét alatt az ország különböző helyein fordultak elő. A hét folyamán két újabb dynamit-katasztrófáról számolnak be a napilapok. Ime a jelentések

A véletlen és gondatlanság súlyos szerencsétlenségnek vált okozójává Nagyváradon. Andrásy Bálint vasuti fűtő két gyermeke a pályaudvar körül játszadozott. Játsszás közben egy dynamitpatron került a kezükbe, amely felrobbant és *műnd a két gyermeket borzalmasan szétszaggatta.* A vizsgálatot megindították, hogy miképen került a dynamit a gyermekek kezébe.

Ujpesten az Árpád-ut 11. számú ház előtt vasárnap délután dynamit robbant föl. E robbanás könnyebben megsebesítette Balogh Árpád 17, Balogh János 15, Tarkó Béla 15, Petrovits Gyula 14 és Lutz Agoston tányoncokat. Valószínűleg játszotak a dynamittal s e közben robbant föl.

Ceiper Norbert zseniális találmányával, a tita-nittal ez bizonyára nem történt volna meg. Az ós maradiság azonban a dynamit használatát követeli s nem törődik emberélettel családok tragédiáival. A dynamit tovább pusztít, hiába van olyan találmányunk, amely minden dynamit szerencsétlenség-től megóvjá az emberiséget.

— **Az állami vasművek gyártmányának eladását** tudvalevőleg egy ügynökség végezte évtizedeken keresztül a fogyasztóknak nem kis hátrányára. Ezen ügynökség a legtávolabbi válságot is megszimatolta és a fogyasztók kárára ki is használta, a konjunktura azonban ösmeretlen volt előtte. A panaszok napirenden voltak és ez arra bírta a pénzügyminisztert, hogy most, amikor az évtizedes szerződés lejárt, azt nem hosszabbította meg, hanem más megoldás után nézett. Pár hónappal ezelőtt

hire járt, hogy az állami vasművek gyártmányainak eladását a budapesti vasnagykereskedők szindikátusa fogja végezni. Ezt a hírt mi is közöltük, de azon hozzáadás-sal, hogy az elárulásnak ilyen módja nem lenne helyes-selhető, s ha már kedvezőbb megoldást nem tud a vasmű igazgatósága találni, ajánlottuk, hogy azt saját kezelésben végezze. Wekerle ezt az utóbbi módozatot választotta s így a vasmű ezentúl közvetlenül a vevők-nek adja el gyártmányait. Mint a pénzügyminiszterium jövő évi költségvetésének indokolásából látjuk, e célra a miniszter 100.000 K, hitelbiztosítási alapot is létesített. Nevezetesen az eladásnak e módja amely természetesen a kereskedelmi szokásoknak megfelelően fog történni — a nyílt hitelezést is maga után vonja és ennél fogva még a legnagyobb elővigyázatosság mellett sem lesz elkerülhető, hogy időnkint veszteségek ne érjék az állam vállalkozását. Megjegyezzük, hogy fentemlített del-credere-alapot a megszűnt ügynöki díjak és jutalékok bőven fedezik.

— **A prakfalvi vasgyár.** A gróf Csáky László prakfalvi vas- és acélgyár részvénytársaság október 31-én tartja közgyűlését, melyen 1,000.000 koronás alap-tőkéjét 4500 darab 200 korona névértékű új részvény kibocsátásával 2,000.000 koronára emeli fel.

— **Gyáriparosaink és az ipartörvény.** A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének ipartörvénybizott-sága Tahy Zsigmond elnöklete alatt tegnap ülést tartot, melyen megvitatta a javaslatnak a megrendelések gyűjté-séről szóló fejezetét, melynek folyamán a bizottság több módosítást fogadott el. A javaslatnak a sztrájkra vonat-kozó rendelkezéseinek tárgyalását is megkezdte a bizott-ság, a tárgyalás folytatását azonban két hétre elhalasz-totta, amikor már a Szövetség elabaratuma e fontos szo-cióális kérdéstről nyomtatásban a tagok kezei közt lesz. Az ipartörvényjavaslat munkásvédelmi részének refe-rence Bossányi Endre, e hónap 22 én délután 6 óraker tart felolvasást a Szövetség teljes ülésén „Munkásvéde-lem az új ipartörvényben“ címmel.

— **Uj aranybánya Szatmármegyében.** A szatmár-megyei Iloba községben egy fővárosi pénzüintézet két hónap óta bányászati kutatásokat és furatásokat végeztet. Aranyércben gazdag határában egész 1848-ig élénk bá-nyaélet volt. Ekkor a bányakincstár a bányászatot be-szüntette. A mostani kutatási munkálatokat Fazek Gyula bányamérnök a selmezbányai bányászati akadémia asz-szisztense vezeti.

— **Pécs város szénbányái,** tudvalevőleg üzemen kívül állanak. Az István és Mátyásbányákat nem tudja a város bérbe adni, maga pedig nem művelheti. A város közgyűlése foglalkozott e kérdésekkel, mert azt hiszi hogy a mai kedvező szénárak mellett a bánya haszonnal volna művelhető. A közgyűlés egy bizottságot küldött ki, hogy foglalkozzon a kérdéssel, a tanácsot pedig uta-sította, hogy keressen módot a bányák értékesítésére. A tárgyalások legkülönbözőbb kérdésekre terjeszke-dnek ki, de a város mégsem tud bérlet fogni, egyszerűen azért, mert annakidején nem biztosított magának elég területet és a bányák mai területe ki van zsákmányolva. A bizottság szakértőkköz fordult, hogy azok kedvező véleménye alapján az értékesítést megkönnyítse, a szak-értők el is készültek, a vélemény azonban nem a leg-kedvezőbb. Az összes kitermelhető szénmennyiséget maximum 5 millió métermázsára becsülték. Érdekes, hogy e régi bányaműről még részletes térkép sincsen; azt most készíti a város felkérésére a budapesti bánya-kapitányság. Általában az egész bányaműnek már fekvé-sénél fogva sincsen fontossága, mert mindössze a medence,

egyik zugára terjed és egész üzem mindössze a Duna-gőzhajózási társaság egységes üzemét tartalmazja. Magasabb szempontokból mindig rosszallható az olyan üzem, amely ugyanazon medencének ásványkincsét hátrányosabb körülmények között aknázza ki, mint a főüzem maga. Jó példa erre a szóbanforgó bányászat, amely valószínűleg lehetetlenné tette rendszertelen üzemével azt, hogy a szénterületet okszerűen lefejthessék.

— **A szénkartel vívmánya.** Budapest fővárosának egyik nagy kórházában a naphtafűtést rendezték be. És a főváros közgyűlésén az előadó tanácsnok hivatalosan kijelentette, hogy a naphtafűtésre a szénkartel eljárása kényszerítette a fővárost. A szénrayonozás következtében a főváros is ép úgy, mint a többi fogyasztók, ki vannak szolgáltatva és ez annyira megy, hogy nemcsak az árak emeltettek a lehető legmagasabbra, hanem a szén szállítók még minőséget sem garantálnak. Ime, amire rámutattunk szénkartel című cikkünkben. Aki tud, védekezik az ily eljárás ellen és Budapest fővárosa a naphtafűtés berendezésével védekezik. Helyesen cselekedett-e a főváros, amidőn e miatt az osztrák iparhoz fordult? Habozás nélkül kijelentjük, hogy a főváros helytelenül járt el. De vajon kisebb ezzel a szénkartel bűne? Legkevésbé sem. És hogy mennyire elítélendő, mily káros a szénkartel eljárása, leginkább kitűnik abból, hogy maga a Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke járt közben a fővárosnál, hogy elejét vegye a nagyobb bajnak és biztosította a fővárost, hogy a szénkereskedők ezentúl mindenestre fognak kalóriát garantálni. És a Gyáriparosok Országos Szövetségének igen tisztelt elnöke könnyen be is válthatja ezt a kijelentését, lévén ő a Salgótarjáni szénbánya részvénytársaság elnöke is. De miért eső után a köpönyeg? Miért nem lépett közbe a Szövetség elnöke idejekorán, még mielőtt belekényszerítették a fővárost a naphtafűtés berendezésébe? Ha erre a Szövetség elnöke nem tudna válaszolni, talán válaszolhatna a Salgótarjáni elnöke.

— **A petroleumipar köréből.** 1907 április hónap 30-án az osztrák-magyar petroleumfinomítók kartelje felbomlott, mert egyes gyárak, melyek jelentékenyen emelkedett nyersolajtermelés következtében üzemüket kibővítették, tetemesen nagyobb kontingenst követeltek. Azóta a petroleumipar összes gyártmányainak árai nagyon lényegesen csökkentek. Így petroleum 40 koronás árról 24 koronára, benzín 28 koronáról 16 koronára, paraffin 70 koronáról 50 koronára esett és egész nyugodtan az áresés összege ebben iparágban évente 40—50 millió koronára tehető. Felső-Magyarországon már egy egész csoportja finomítóknak szüntette be üzemét és az összes munkásokat elbocsájtotta. Kétszeresen sajnálatos ez egy olyan vidéken, mely különben is szegény iparban és ahol a néhány kis gyár mégis valami hasznot juttatott a munkakereső népnek. E gyárak egy része, tekintettel a sajnálatos helyzetükre, a kereskedelmi minisztériumhoz azzal a kérelemmel fordult, hogy a petroleumiparban uralkodó örökös civódásoknak az állami kontingentálással vessen véget, miután semmi kilátás sincs arra, hogy a két hatalmi csoport, amely Ausztria-Magyarországban a hegemoniáért küzd, egyhamar megegyezzen egymással. Ezenkívül a Rockefeller-féle almásfűtőitől és dzieditzi gyárak jövőben való viselkedése, még nyílt kérdés, mert a Standard Oil-Compagniehez való eddigi

összes közeledések erélyes non possumusszal találkoztak. Romániában a kormány a Standard Oil Cie tulkapásainak a kontingentálás által gyorsan véget vetett. A meglevő gyárak között a fogyasztás igazságos felosztására vonatkozólag az alap, az eddigi adózási kimutatásokban, gyárak befektetéseiben, továbbá földrajzi fekvésük tekintetbe vételével meg van adva. Kereskedelmi minisztériumunkban azonban a finomítók összes beadványai már hónapok óta fekszenek elintézés nélkül. Épp ezért a kis felső-magyarországi gyárak most országgyűlési képviselőket kértek meg, hogy a parlament összehívása alkalmával a petroleumkérdést szóba hozzák és e lépéstől várják az eredményt.

— **Franciaország széntermelése az utolsó félévben.** A francia hivatalos lap közlése szerint az 1908. év első hat hónapjában a francia bányákból a következő szénterménységet termelték

	1908	1907
	tonna	tonna
Köszén és Anthrazit.	18,116,143	17,708,834
Barnaszén	383,499	380,884
Összesen	18,499,642	18,089,718

A köszéntermelés tehát 40,7300 vagyis 2,3%-kal, a barnaszéntermelés 2615 tonnával, azaz 0,7%-kal s az összttermelés 409924 tonna, azaz 2,2%-kal növekedett.

— **Újabb földomlás Máramarosban.** A közönség még valószínűleg emlékszik arra, hogy Máramaros megyében Aknaszlatinán, a község és a „Pável“ sósfürdő közötti mezőn a föld még 1904 április havában több helyen beomlott. Azóta azon a környéken állandóan történnek hasonló jelenségek, több ház alatt beomlott a föld, hogy a lakók kénytelenek voltak kiköltözni, néhány telepen a palánk alatt süppedt be a talaj, hogy a palánk valóságban a levegőben függött. E mélyedések azonban a szakértők véleménye szerint nem voltak veszélyesek. Kevés idővel a híres, idestova másfél százados, csaknem 200 méter mélységű „Kunigunda“ bányába kezdett a víz szivárogni, előbb csak cseppenként, később mind nagyobb sugarakban oly rohamosan, hogy kevés idő alatt az egész bányát elborította, bár az állam költségeit nem kimélve éjjel-nappal szivattyuztatta a vizet és igyekezett a mérhetetlen anyagi kárt okozó csapásnak elejét venni. Óriási hosszúságú, sokszor a szomszédos falvakig kinyúló tárnakat vájtattak a kincstár a szélrózsa minden irányában, az eredmény csupán az volt, hogy megállapították, miszerint a Tisza és a mellette levő kis malomutak szivárgott át a vékony palarétegen a sötömeghez, mely bálnulatos mólósággal szivta magába a vizet és vezette egyenesen a Kunigunda bányába, de megakadályozni ma sem képesek. A beözönlő óriási víztömeg úgy kímolta a söréteget, hogy a felette levő föld ez év február havában a már mintegy 60—70 méter magasságú vízbe omlott. A süppedés ép a Máramarosszigetről a „Pável“ sósfürdőbe vezető utat estig vágta ketté. E süppedés tölcseralaku, a felsőrése mintegy 40 méter hosszú és 25 méter széles, befelé mindinkább keskenyedik, a vízfeletti része alig 2 méter. A földbeomlás oly óriási légnyomást okozott, hogy az épen a bánya belsejébe eresztett liftet felhajtotta egész a torony tetejéig s annak egyik deszkafalát kinyomta és szétszórta az egész környéken. Még ezer szerencse, hogy a benn dolgozó munkások a reggeli pihenő órára mind feljöttek, lenn csupán azok maradtak, kik a tárnában voltak elfoglalva, ezek éreztek ugyan nyomást, zajt is hallottak, de kár nem esett bennök. Azóta a víz a „Kunigunda“-val szemben mintegy 60 méterre levő „Albert“ és „Miklós“ bányák elválasztó falait teljesen lerontotta annyira, hogy most egy óriási üreget képez az ezelőtt 3 működésben levő bánya. Az üreg fölötti réteg folyton süpped, a Miklós bánya fölötti mintegy 8—10 méter magas goro, teljesen szinel a földdel, sőt még abban is kisebb mélyedések halmok képződnek.

Amint újabb értesülünk, ismét újabb súlyed föld. Egy Weisz Samu nevű egyén épen tehenét őrizte a fent leirt mezőn, mikor szeme láttára besüppedt a föld s a tehen hirtelen eltűnt előle. Erre futásnak vette a dolgot és így sikerült megmenekülni a rettenetes haláltól, nem nyelte el őt is a föld. Az újabb keltekzett mélyedés 15 méter hosszú, 8 méter széles. Aknaszlatinának a „Pável“ sósfürdő felőli ugynevezett „Zátony“ negyedének lakói állandó rejtégében élnek, csaknem naponként fordulnak elő omlások.

— **Tengeralatti kőolajkutak Kaliforniában.** Ámbár az első kaliforniai kőolajfurások 1860-ból származnak, az Egyesült-Államok eme tartománya csak az utolsó két évtizedben vívott ki magának figyelemreméltó rangot azok között a területek között, melyek ez iparilag anyyira értékes nyersanyagot termelnek. Igaz, hogy Penszylvánia, Ohio, Indiana, Newyork államok mögött ma is jóval visszamaradt, de Los-Angeles környéke mégis elsőrendű kőolajterület. A Csendes-Oceán partján, Santa-Barbara tartományban is fedeznek föl néhány év óta kőolajtermő területeket. Egy santa-mariai kut, mely körülbelül 900 méter mély, naponként közel 10.000 barel olajat szolgáltat és amikor megnyitották, oly erővel tört ki belőle a kőolaj, hogy harminc méternyi csöveget ragadott magával, miáltal tömérdek kőolaj veszett kárba. A Los-Angelestől északra eső Summerland helységben az egész tengerpart mentén kitűnő kőolajkutak húzódnak végig. Az amerikai vállalkozás azonban oly módon vette magát eme kutak kiaknázására, hogy hamarosan kimerültek. Ez a fokozatos apadás arra bírta az ottani vállalkozókat, hogy újabb kőolajforrások után kutassanak. A geológiai rétegek fekvéséből arra lehetett következtetni, hogy a part hosszában, a tenger alatt, gazdag kőolajtermő helyeknek kell lenniük. Ez a föltevés tényleg beigazolódott; a kezdési munkálatokat amerikai gyorsasággal végrehajtották és ma már vagy ötven fúrótorony, ugynevezett „derrick“ látható a part mentén, melyek az arrafelé hajózók figyelmét lekötik. Megtörténik néha, hogy a tengeri vihar elszakítja a megerősítő köteleket és szétrombolja a tornyok szerkezetét, de nem sok időbe telik, míg a tornyok újra fölépülnek, mert ez a fáradság mindig meghozza a maga gazdag jutalmát. Mielőtt ilyen tengeralatti kut furásához kezdenének, vasbeton-csöveket raknak le a tenger fenekére, a vizet kiszivattyúzzák belőlük, és a furást közönséges módon végzik.

— **Bányászok katasztrófája.** Végzetes katasztrófi történt a németországi Königshütte bányatelepen. Az egyik bányában robbanás következtében tűz támadt és a föld alatt dolgozó háromszáz munkás elől elzárták a kivezető utat. A szerencsétlenségről az első órákban borzalmas hírek terjedtek el a bányatelepen. Azt beszélték, hogy a tárna beomlott, mind a háromszáz munkást maga alá temette és máris hetven elszenesedett holttestet hoztak napvilágra. A riasztó hírek szerencsére túlzottnak bizonyultak. A bányagazgatóság a robbanás után nyomban megkezdte a mentési munkálatot, mely sikerrel is járt és a beorekedt bányászokat melléktárnákon át, *hatnak kivételével*, sikerült élve felhozni. A névsort még nem lehetett összeállítani, mert a robbanás után igen sok bányász rémületében messze elmenekült. A katasztrófát valószínűleg az okozta, hogy a bányában bányalég fejlődött és valaki vigyázatlanul bűnt a lámpással.

— **A Salgótarjáni kőszénbánya tőkeemelése.** Közel két hónappal ezelőtt megirtuk már, hogy Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság 10.000 200 korona névértékű új részvény kibocsátásával, — melynek 500 korona körül lesz a kibocsátási árfolyama — két millió koronával felemeli az alaptőkéjét. Már a legközelebbi hetekben igazgatósági ülés lesz, ahol tőkefelemelési határozatot meghozzák. Az alaptőkeemelést petrozsényi, valamint a handlovai szénbányaterületek kihasználása végett viszi keresztül a bányatársaság. Közel egy év óta végezte a társaság a petrozsényi területen föltárási munkálatokat, amelyeket a központi műszaki igazgató ellenőrzött, aki azóta állandóan Petrozsényban

tartózkodik. Két héttel ezelőtt a műszaki igazgató rendkívül kedvező jelentést tett a társaságnak a föltárás eddigi eredményéről. A jelentés igen öröndetes volt a társaságra. Amikor a társaság igazgatósága meggyőződött a föltárt kőszén kitűnő minőségéről, az igazgatóság előértekezetlen elhatározta az alaptőkeemelést keresztülvitelét. De nem csupán a petrozsényi terület kihasználás: serkenti a salgótarjáni tőkájének szaporítására. A társaság ebben az esztendőben egy másik alkalmas kőszénbányát is föltárt. Ez a handlovai bánya. A handlovai bánya közös tulajdona a társaságnak a Magyar Általános Kőszénbánya Társasággal. Eredetileg kizárólag az utóbbi volt a kutatási jog, de mert a M. A. K. T. nincs berendezve hegyi furásokra, a salgótarjáni birták azt, amelynek viszont meg van a hegyi furásokhoz szükséges berendezése. Így lett közös üzlet handlovai bánya. Ez a föltárás is kitűnően sikerült. Arra vonatkozólag azonban, hogy a handlovai bánya kihasználását a két társaság a saját üzemében fogja-e kihasználni, vagy pedig külön részvénytársaságot alakítanak, még nem határozott két társaság. A két bánya föltárására minden esetre nagyon kedvezően fogja befolyásolni a ország szénkonjunkturáját s hihetőleg enyhíteni fogja némileg a rendszeres szénmizériákat.

Felvidéki petroleum-kutató. Egy pécsi igazgató kezdesére sajió Dunka László bányamérnök szemelvényei határban történt aknafurásokkal új petroleumforrás: bukkant, mely gazdagnak ígérkezik.

— **Új kőszénbánya Erdélyben.** A Csikmegyei Kássonjakabfalván nagy szenterületeket fedeztek fel. Wekerle miniszterelnök az országos földtani intézet geológusait kiküldte szentelepek megvizsgálására.

— **A vasérc vasuti szállítása.** A tarifa-bizottság hétfőn délután öt órakor folytatta és befejezte a kereskedelmi miniszteriumban tanácskozásait, amelyeket a pénteki ülésen megszakítottak. Az ülésen Sztérenyi József kereskedelmi államtitkár elnökölt. Az értekezlet tegnapi ülésén a vasérc vasuti szállítására fenálló tarifákkal foglalkozott Hajnal Vilmos osztálytanácsos előadó, ismertette kérdést és a kormányuk az erre vonatkozó előterjesztését. Egyhangulag abban állapodtak meg, hogy helyeslik vasérc vasuti szállítására fenálló tarifális kedvezmények megszüntetését, minthogy vasérc kivétel előmozdítá nem áll ország érdekében, hanem ellenkezőleg magy: ipar érdeke hogy vasérc országban dolgoztassék fel. Végül kimondották, hogy országos közlekedé. tanácsn: bizottság ilyen telemben fogja aslatot tenni.

— **Beruházások egy állami szénbányánál.** Az állam által nem rég megvásárolt vrdniki szénbányánál üzemet oly módon akarják megnagyobbítani, hogy legalább két és fél millió métermázsza legyen a bánya évi termelése. Az üzem nagyobbitásával az is velejár, hogy tisztviselő- és munkásházakat építenek. A kormány tervbe vette, hogy a telepen háromszáz munkás-lakóházat épít, ugy hogy minden házban két-két család kapva lakást s az építkezéshez már hozzá is fogtak. A pénzügyi kormány erre célra már körülbelül 46 holdnyi területet szerzett meg.

— **Új osztrák kőszénbánya-társaság.** A Dresdner Bank, Schallhausenseher Bankverein, Westböhmsche Bergbau-Actien-Verein és a Deutsch-Oesterreichische Bergwerksgesellschaftból álló konzorcium az erkelenzi Internationale Bohrgesellschaft-tal tárgyalásokat folytat 6000 osztrák bányaterületet tevő kőszentelepek megszerzése végett. A vételár mintegy 12 millió koronára rug é az üzlet vezetésére korlátoit felelősségű társaságot fognak alapítani. A tranzakcióban részes Internationale Bergesellschaftnak magyar alapítása is van a Részvénytársaság Raki-féle módszer szerinti furásokra.

Vállalkozás.

Versenyárgyalási hirdetmények.

Köszénzállítás. A nyitrai kir. törvényszéki fogház-nál 1909-ben esetleg 1909—11-ben szükséges tüzfára és köszönre versenyárgyalást hirdetnek.

V. t. határidő 1908. október 30. bánatpénz köszén 1000 korona. Köszénzállítást 750 és 1440, összesen 2190 métermázsra.

Kőolajszállítás. Az illavai királyi országos fegyintézet részére szükséges az 1908. évi november hó 1-től 1909. évi december hó 31-ig terjedő időre mintegy 290 q elsőrendű s hazai gyárakban finomított kőolaj.

V. t. határidő október 23 az illavai kir. orsz. fegyintézet igazgatóságánál.

Pályázat. A marosújvári m. kir. főbányahivatal mellé rendelt számvevősnél betöltendő és évi 800 korona segélydíjjal javadalmazott díjas pénzügyi számgyakornoki állásra pályázat hirdetetik. Pályázóktól az 1883. évi I. t. c. 17. §-a alapján 8 gimnáziumi osztály, és érettségi vizsga kívántatik. A selmecbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolán bányászati szakot végzett folyamodók előnyben részesülnek.

Vörösréz-csövek szállítása 1908 október 19-én az olasz kir. haditengerészeti ministeriumban Rómában és egyidejűleg a velencei haditengerészeti arzenál főigazgatójánál árlejtés fog tartatni az olasz haditengerészet részére szükséges vörösréz-csövek szállításának biztosítására és pedig: 1. sorozat: 48.925-50 líra értékben, szállítandó a speziai kir. haditengerészeti arzenál részére. 2. sorozat: 50.085 líra értékben, szállítandó a nápolyi és tarantói kir. haditengerészeti arzenálok és castellamare di stabiai kir. hajógyár részére. 3. sorozat: 66.855-75 líra értékben, szállítandó a velencei kir. haditengerészeti arzenál részére. Üvadék 4.895, illetve 5.010, illetve 6.690 líra.

V. t. határidő 1908 október 18.

Szerkesztői üzenetek.

S. O. Zalatna. 4. Esete mindennapi. Hevernek ottan 5 éves elintézetlen adományozási kérvények is. 2. A ministerium minden évben tudakozódik hány kiegészítő műszaki egyénre van szükségük, azonban *előből* mellőzik az idegen munkaerőket. 3. Adományozásitérkép újabban 2—3 hónapig készül. 4. 100 korona napidíj, 15 korona műszerhasználati díj stb. stb. 5. Ha egy érdekelt fél nem jelenik meg a tárgyaláson, úgy új kiszállási költségekkel egybekötött új tárgyalást tartanak meg. 6. Adatait elvárjuk.

N. O. Nagyvárád. A két bánya között nyilvánosan nincsen összeköttetés, titokban azonban egy közkereseti társaság. A báródi bányában már két francia társaság bukott belé, amikor volt szene. Jelenleg azonban virágzik bár szene nincsen és e kedvező üzemenetet az egeresi szénbányának köszönheti. E szénbánya a híres Sigmund-féle sikerült manipulációval került az állam birtokába és ettől jelenlegi bérlői 12 évi ingyenes próbabérletben bírják. E komikus próbabérlet két év múlva jár le. Miután a báródi szénbánya rablógazdálkodás következtében kimerül, a két jeles vállalat összeállott és egymást támogatva a következő üzleteket csinálja. A báródi szénnek jó híre volt és kiterjedt vevőkörre, és bár a szén kifogyott jelenleg is szállít egeresi szenet. Az egeresiek ugyanis, hogy kihasználhassák a két hátralevő évet a legvadabb rablóbányászatot fejtik ki. A szenet dynamittal robbantják és ezt a szénport engedik át a báródi vállalkozónak aki azt mint báródi szenet adja el. Nehézségei, hála a rayonirozásnak nincsenek. Hát ilyen a magyar bányáipar és az állam jeles bányászati politikája következtében így mesébe illő visszaélések jöhetnek létre. Igen köszönjük adatait, de sajnos, nem élhetünk velük, mert ily esetek leleplezése nem tartozik apunk keretébe.

Több kérdezősködő. A Bányászati Évkönyvet nem ni adjuk ki. Szerkesztősége a Dalszínház-u. 8. alatt van és szerkesztőségünkkel nincsen kapcsolatban.

TŐZSDEI HÍREK.

— **A rézpiac.** A rézpiac helyzetéről az alábbiakat jelentik lapunknak: Ismeretes dolog, hogy a rézkészletek az európai fogyasztók kezében vannak. Mikor a réz a legalacsonyabb árfolyamához jutott, ismét jelentkeztek a vevők és sok rendelést eszközöltek. Az európai gyárak körülbelül 25 százalék raktárkészletet tartanak s így érthető, hogy nagyobb szállítások vannak folyamatban. A fogyasztás Európában kedvezőnek mondható. Ami az amerikai piacot illeti, az év elején az üzlet nagyon kedvezőtlen volt. Később annyira javultak a viszonyok, hogy júniusban a szállítás 14.000 t. tett, de még mindig nem közelíti meg ez a mennyiség a rendes jó esztendőkhöz elért átlagot, amikor a fogyasztás 25000 tonnára rugott. A júniusi eredmény mindenesetre nagy emelkedést jelent. Tizenegy nap óta az amerikai fogyasztók nagyobb érdeklődést tanúsítanak a vásár iránt. Érdekes képet nyújt a rézkonsum emelkedéséről a James Lewis Son cég statisztikai jelentése, amely a német piac helyzetét ismerteti. Az alábbi táblázat Németország rézforgalmát ismerteti az utolsó három év 5 havi forgalmában.

	1906	1907	1908
Behozatal az Egyesült államokból	41720	40414	67155
Más országokból	10242	11067	5092
Összes behozatal	51962	51481	72247
Kivitel	5059	3502	3354
Összes fogyasztás, Németországban	46903	47976	68893

— **Az alumínium ársesése.** A fémpiacon az utóbbi időkben beállott-árcsökkenések egy cikket sem érintettek olyan súlyosan, mint az alumíniumot. Az alumínium átlagos ára 1907-ben kilogrammonként 3.50 márka volt és körülbelül ennyi is maradt egészen a mostani év március hónapjáig. A következő hónapokban azután 1.80 márkára esett ennek a cikknek az ára, míg ma már 1.35 márkába került kilogrammjára, noha a termelési költség, átlagosan számítva 1.60 márkát tesz ki. Ennek az árcsökkenésnek tulajdonítható egyébként, hogy az alumínium-szindikátus e hó 1-ével feloszlott s szakkörökből az hallatszák, hogy a gyárak most heves versenyre készülnek, mi természetesen még jobban csökkenti majd az árakat.

— **A felső-sziléziai szénpiac.** A felső-sziléziai szénpiacon az árak az utolsó 8 napon kielégítőek voltak. Az érdeklődés egyes szénminőségek iránt nem volt olyan, mint az előző hetekben. Nagy volt a kereslet ipari szénben, csökkenés állott be a durva és tüzelőszénben. Élénk kereslet nyilvánult meg a gázzsén körül is és kedvezők a viszonyok a kokkereslet terén is.

— **Fémárak.** London, október 13-án — *Chilerez* szilárd, azonnali fizetésre 59³/₄ Pfd. St., 3 havi fizetésre 60⁵/₈ Pfd. St., *Zinn* szilárd, azonnali fizetésre 132¹/₈ Pfd. St., 3 havi fizetésre 133⁷/₈ Pfd. St., *Ólom* irányzata csendes; spanyol 13³/₈ Pfd. St., angol 13⁵/₈ Pfd. St., *Zinik* irányzata csendes, közönséges áru 19¹/₈ Pfd. St., különleges áru 20¹/₂ Pfd. St. *Higany* 8¹/₂ Pfd. St.

— **Német vasszindikátus.** Hír szerint a német nyersvasszindikát megújítására vonatkozó törekvések kudarcot vallottak. 1909. elejére vasárak csökkenése várható. A német acélművek szeptemberi szállítási csak 3449 tonnával növekedtek. Az összes szeptemberi szállítás 404.608 tonna volt, még pedig 127.648 tonna féláru, 170.702 tonna vasuti anyag és 106.258 tonna kész áru.

A budapesti értéktőzsde hiv. árjegyzései 1908. okt. 15-én.

				Záróárfolyam			
				Pénz		Áru	
				korona	fillér	korona	fillér
Északmagyarországi e. k. b. és iparvállalat	nóvérték	200	oszt. 18	272		277	
Felsőmagyarországi bányá és kohómű		50	20			565	
Köszénbánya és téglagyár részv.-árs.		20	20	448		448	—
Magyar asphalt részv.-társ.		200	10	165		167	
Magyar ált. köszénbánya részv.-társ.		200	20	650		660	
Salgótarjáni köszénbánya részv.-társ.		200	32	586		587	
Danubius hajó- és gépgyár		150	10	259		260	—
Első m. gazd. gépgyár részv.-társ.		200	20	385	—	395	
Fegyver- és gépgyár részv.-társ.		300	32	305	—	320	
Ganz és Társa vasöntöde		800	160	2909	—	2950	
M. belga fémipar részv.-társ.		200	16	284		294	—
Nadrágyi vasipar részv.-társ.		400	40				
Nicholson gépgyár részv.-társ.		200	14	216		220	
Rimamurányi-salgótarjáni vesmű		200	28			—	
Schilck-féle vasöntöde		400	24	423		427	
Weitzer J. gép- és waggon-gyár		250	20	413		418	
Első magyar betüöntöde részv.-ár.		200		330		360	
Hungária műtrágya-gyár		200	14	350		355	
Magyar fém- és lámpaárny-gyár részv.		200		292		300	

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR

CEIPEK és TÁRSAI TRENCSEN.

Az első biztonsági robbantószer Magyarországon. A „Titanit“ ütés, hő, surlódás, nyomás teljesen érzéketlen. A „Titanit“ nem fagy meg. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantóanyagokkal versenyez. Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen. A Titanit: nem vonatkoznak keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendeletei, melyek a többi robbantószerre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon a szállítmányok mint bármely más szállítmányok

kezeltetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint a többi robbantószerké, hanem bármely vonattal, vagy hajóval bármely időben történhetik. A Titanit ára a robbantószernek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja. Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit. A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képvisellete:

✻ BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM. ✻

Evi tagdíj 10 korona.**3 évi kötelezettség.**

A magyar bányászokat, a bányászattal és az ezzel összefüggő iparral és kereskedelemmel foglalkozókat állásra és rangra való különbség nélkül ezennel felhívjuk a

Magyar Bányászok Országos Szövetségébe
való belépésre.

BELÉPÉSI NYILATKOZAT.

Alulírott ezennel belépek a Magyar Bányászok Országos Szövetségébe.

Sor-szám	Teljes név	Foglalkozás	Pontos lakcím	Megjegyzés. A Szövetségre vonatkozó véleményeket ehelyütt is kérjük.

Tessék kitölteni és hozzánk beküldeni.

**SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK ÉS
LOKOMOTIVOK
BILOK.**

**BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK**

FAMEGMUNKÁLÓGÉPEK

= EGYED = BUDAPEST
ÁRUSÍTÓ **ABELES EMIL** V. VÁCI-UT 14.

TELEFON 98-32. SÜRGÖNYGIM: BARSEL

**Összes famegmunkáló gépek
és egyéb gyári berendezések.**

Wollák és Társa
Budapest, V., Alkotmány-utca 19. szám.

Speciális üzlet a szerkesztői író-
gépkellékekhez az összes
rendszerű írógépekhez. =

Sokszorosító-készülékek
⇒ Copying-Office ⇐

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája
BUDAPESTEN,
VERES PÁLNÉ-UTCA 3. * Telefon 739.

Elvállalja az összes bányászati, kohászati, gépészeti, gyáripari, fűtési és tüzelési berendezések tervezését és kivitelét.

Elvállalja a bánya és kohótermékek **vegyelemzését**, és gyakorlati megvizsgálását és **szakértői véleményt** ad azok értéke és felhasználhatósága felől.

Gőzgépek **indikálását**, általában gépek, kazántelemek, tüzelések, fűtések, bánya- és gyári-berendezések **megvizsgálását**, esetleg azok rekonstrukcióját.

Meglevő telepek, gépek, berendezések időnkénti vagy **állandó szakszerű felügyeletét.**

Képviseli: a **Grison**-féle kerekeket, a **Bánó**-féle szab. vizcsöves kazánokat, a **Gálocsy**- és **Terényi**-féle szab. gázfejlesztő készülékeket.

HIRDETÉSEKET

felvesz a
A B á n y a
kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII., KENDER-UTCA 6. SZ.

Világra szóló magyar találmány!

(szabadalmi igénye 6437., védjegye 17.823. sz. a. belajstromozva.)

A természettudomány legújabb vívmánya folytán a haj, szakáll, bajuszszálak magvát képező anyagnak felfedezése alapján készítve. A „Hajvédő Sámsonid“

a hajhullást megszünteti.

A „Hajtermő és növesztő Sámsonid“ néhány heti használat után az utasítás betartása mellett a legöregebb egyén teljesen kopasz fején is

a haj termését előidézi,
a ritka és rövid hajzatot pedig dus sűrűvé teszi és igen

hosszúra megnöveszti

Ugyanaz a hatása a bajusz és szakálra nézve is.

Jó eredményéről a feltaláló kezeskedik.

Ára a rendkívül becses hajmagvakat tartalmazó „Hajtermő és növesztő Sámsonid“-nak, kenőcs vagy folyadék (hajszesz) alakjában 20 korona. A „Hajvédő Sámsonid“ ára 10 korona.

Kapható postai úton, valamint viszontelárusítók részére kizárólag a feltalálónál és egyedüli készítőnél: **Dr. Hollósy Istvánnál**, Budapest, VII., Szövetség-utca 28/b, ahonnan levélbeli megrendelésre helybeliek részére a Sámsonid külön díj felszámítása nélkül házhoz szállítatik. Helybeliek részére kapható még **Török József** Király-utcai és operai gyógytárában s minden nagyobb gyógytárban, drogueriában és a **budapesti fodrászok raktárszövetkezetében** VII., Csengeri-utca 15.

Hogy ezen valóban csodaszer a hajtermést előidézi, még a legöregebb egyének teljesen kopasz fején is állja itt a következő elismerő-levél:

Tekintetes Hollósy István urnak, Budapest.

Ezelőtt harmincz évvel, igen sűrű hajamat egy ásványvízfürdő kurájának hosszabb használata folytán teljesen elvesztettem pár hét alatt. Mult év végén jutottam hozzá az Ön által feltalált hajtermőhöz. A „Hajtermő és növesztő Sámsonid“ használata folytán ma már 43 cm. hosszú, gesztenye-barna és vastag hajfonatom van s remélem, hogy 78 éves korom daczára visszanyerem egy méternél hosszabb hajamat.

Budapest, 1908. július 10.

Tisztelettel **Özv. Klein Henrikné.**

A fenti levélben foglalt tények valóságát és az aláírás hitelességét mi alulirottak, kik a 78 éves s nálunk lakó uriaszonyt évtizedek óta ismerjük, igazoljuk.

Özv. Reiznerné, Flesch Berta, Flesch Lipót,
(VII. kerület, Izabella-utca 23. sz. a.) számtisztvt.

Tekintetes **Dr. Hollósy István** urnak,

Budapest.

Ezennel igazolom, hogy nagyanyám: **Özv. Klein Henrikné** ezelőtt teljesen kopasz volt. a mióta csak én ismerem. És ma már a Sámsonidnak néhány hónapi használata után dus hajzattal bír.

Aradon, 1908. szeptember 10.

Kun József, ékszerész és látszerész
Andrássy-tér 17. szám.

SZABADALMI

és védjegyjoltalom kieszközlése az összes
kultúrállamban

ÁDLER MIKSA okleveles gé-
pészmérnök

hites szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.

Telefon 106-55. Telefon 106-55.

Bányavasut

alkatrészeit, u. m. bányasineket kötő-
szerekkel, váltókat, korongokat, csille-
kerékpárokat, bányacsilléket, felépítményi
szerszámokat; továbbá lokomobilokat, ka-
zánokat, körszivattyukat, furóacélt, da-
ruk, czölöpverők, siklók stb. stb.

használt és új állapotban előnyösen szállít

KOHN A. M.

BUDAPEST, V., Váci-ut 16. szám.

ENTREPRISE DES POMPES FUNÉBRES

Első Erzsébetvárosi Temetkezési Vállalat

PODLUSSÁNYI JENŐ

BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCZA 100. SZÁM.

IZABELLA-UTCZA ÉS SZEGÉNYHÁZ-TÉR sarok.

Rendez egyszerű és díszes temetéseket a legjutányosabb árban.

Művirág-koszorúból nagy választék.

Telefon 53-70.

Telefon 53-70.

ALDOR SZIGFRID

Magyar mélyfúró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. sz.

Elvállal **simá** és **mélyfúrásokat szén, petroleum, víz, káli** és **ásványok** után keze s ggel bármily mélység tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg része edé sel s.

Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál.

PIUS PIRRINGER

BÁNYA ÉS ALAGUT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16 A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárúsítóknak kedvezmény: Árjegyzék ingyen és bérmentve.